

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 84—

za pol leta . K 42—

za četrt leta . K 21—

za 1 mesec . . K 7—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Predstraža v boju proti krščanstvu.

Ljubljana, 7. Sokolsko bogoskrunstvo na Bledu je znano. Sledilo je divjaštvo proti katoliškim gostom iz Čehoslovaške in Francije ter celo proti pravoslavim iz Srbije. Človek se mora vprašati, odkod to sovraštvo proti vsemu, kar je katoliškega, kar je krščanskega.

Na Bledu cveto sadovi sokolske vzgoje, tam domuje sicer klaverna narodno-socialistična stranka. Ravno par dni pred blejskimi dogodki je ta stranka na Bledu imela svoje zborovanje. Ta stranka, ki jo vodi znani demokratski zaupnik Deržić, uganja danes med železničarji — drugod itak nima zaslombe — svoj liberalni teror. Železniška oblastva odpustajo delavce po navodilih te skupine ljudi ter nastavljajo na njih mesta le take, ki so Sokoli.

Na drugi strani pa vidimo, da se celo v vrstah socialdemokracije deluje na to, da se Sokolstvo okrepi. Socialdemokrati imajo sicer svojo mladinsko organizacijo, toda podpirajo po mnogih krajih Sokola v boju proti krščanski organizaciji. Kako to? Jasen odgovor nam daje pismo s Češkega, kjer se glasi, da je tik pred praškim sokol-

skim zletom zapisalo glasilo čehoslovaškega Sokolstva »Sokolski Vestnik«: »Za Sokola ni mesta v rimsko-katoliški cerkvi.« In glasilo odpadle katoliške duhovščine, ki je na Češkem osnovala neko novo narodno cerkev, katera pa je popolnoma v taboru svobodomislecev, »Česki Zapas«, je zapisalo:

»Največja sramota za čehoslovaški narod je, da se nahaja še vedno del Sokolov v rimsko-katoliški cerkvi.«

Iz teh stavkov je razviden sokolski duh, je razvidna sokolska vzgoja. Iz tega nam je jasno, zakaj so se skrunile kapele na Bledu, odkod ono sovraštvo proti krščanski organizaciji, ki je izbruhnilo o priliki poseta čehoslovaških in francoskih gostov na Bledu.

Podivjanost, posurovelost dela naše mladine ima svoje globoke vzroke v sokolski vzgoji. In jasno nam je, zakaj sokolstva ne podpira le liberalna narodno-socialistična, marveč tudi socialno-demokratska stranka.

Sokolstvo je predstraža v boju proti krščanstvu.

Laški polom v Albaniji.

Trst, 5. Na podlagi pogodbe, sklenjene med albansko vlado v Tirani in italijansko vlado, so 3. t. m. popolnoma prenehale sovražnosti med Albanci in Lahji. Iz Valone se poroča, da so laške čete sprejele povelje o ustavitvi sovražnosti z velikim veseljem. V zmislu sklenjene pogodbe mora Italija zapustiti Valono. Ostane ji samo otok Saseno in pa rtiča Punto Linguitta in Punta Trepusti, s čimer bo mogla gospodovati nad valonskim zatonom. Edino, kar si je poleg tega še izvrtela Italija pri teh pogajanjih, je pravica, da sme Italija izkoriščati podzemne rudnike v Albaniji, za kar pa mora skleniti še posebno pogodbo z albansko vlado v Tirani. — Iz Rima se poroča, da je ta žalostni zaključek italijanske osvojevalne ekspedicije v Albanijo v rimskem javnem mnenju napraviel zelo mučen vtisk. Časopisje skuša na vse mogoče načine opravičevati temeljiti poraz, ki ga je doživela Italija z albanskim podjetjem, in olepšava stvar sedaj s trdit-

vijo, da so se tako razjasnili tudi odnosi z Grško in Jugoslavijo, češ, ker Italija ne dobi Valone, tudi Grška ne sme dobiti južne, Jugoslavija pa ne severne Albanije. »Messagero« pravi, da je z zapustitvijo Valone Italija pod Giolittijevo vlado izvršila svoj prvi čin popustitve v Jadranu, in prvi čin okrnitve londonske pogodbe. Ni ga Italijana, ki bi se upiral pravici Albanije do neodvisnosti. Vprašanje je samo, ali je bil prav izbran trenutek z ozirom na italijanske odnose z Albanci in Jugoslavi. O mednarodnem ugledu Italije list noče govoriti; skrbi ga le, kak vtisk napravi stvar v inozemstvu, a tolaži se s tem, da je sklenitev pogodbe z Albanijo dokaz, kako neupravičen je očitke italijanskega imperalizma v Adriji. — Vsa ta sedanja opravičevanja pomagajo malo. Italija ni ne znotraj ne zunaj toliko močna, da bi bila mogla z uspehom izvršiti svoje albansko podjetje, in zato je morala odnehati, ali je hotela ali pa ne.

Čehoslovaška na razpotju.

Praga, 2. avgusta 1920.

Čehoslovaška republika preživlja težke čase notranje krize, ki je danes mogoče še prikrita, ampak bo v gotovem momentu postala pereča in mogoče usodna, ako ne bodo vodilni državni hoteli razumeti položaja. Na eni strani nad tri milijone organiziranih, gospodarsko močnih Nemcev, ki so razcepljeni v različne stranke, a jih združuje trdna vez sovraštva proti Čehom. In ti Nemci imajo danes pogum, javno agitirati proti čehoslovaški državi z geslom, naj ne sme niti en Nemec podpisati niti vinarja vojnega posojila čehoslovaški republiki. Tak oklic je prinesla ravno na dan slavnostnega Sokolskega obhoda na vidnem mestu praška »Bohemia« in so ga ponavljali in ga ponavljala dan na dan vse nemško časopise. Na drugi strani češki židje, ki so se povsod zajedli v česko gospodarsko življenje in ga drže v svoji oblasti s svojo žilavo pestjo. In ravno splošno priljubljenemu predsedniku republike Masaryku očitajo treznejši domoljubi, da je preveč popustljiv nasproti židom. In ni ravno slučaj, da se je ventiliralo vprašanje poroke Masarykove hčerke dr. Alice z nekim mažarskim židom, češ kaj poreče k temu čehoslovaško ljudstvo.

Na Slovaškem in na podkarpatskej Rusi pa delajo težke preglavice šovinistični mažarski in nemški elementi, ki so od Horthyja dobro založeni z denarjem in drugimi agitatoričnimi sredstvi. Mažarska socialistična stranka sicer izjavlja, da se oklepa čehoslovaške državne misli, a to le vsled hipne opozicije proti Horthyjevemu sistemu v domovini, a na njo se republika trajno ne more zanesiti, posebno ne takrat, ko bodo socialisti na Mažarskem zopet sedeli v vladi.

Sicer so pa napravili nestrpni češki svobodomiselni elementi sami zelo usodne pogreške, kar danes sami ne tajijo več. Tako so dali v podkarpatski Rusi upravo v roke znanim madžaronom, a na Slovaškem pa so poslali cele legije najdvomljivejših eksistenc, ki niso imele obstanka v domovini, na prva vodilna mesta. In to uradništvo, ki skrbi popolnoma samo za svoj žep, se ne more nikakor zvesti v dušo vernega slovaškega naroda. Na drugi strani pa je češko svobodomiselstvo umetno ustvarilo z velikimi denarnimi sredstvi posebno Šrobarjevo kmetijsko stranko, mesto da bi pozivali patrijotični čut slovaškega ljudstva, da bi negovali katoliško misel, kar bi iz državnega stališča edino morali storiti. Toda politična strast je veliko več kot ljubezen do naroda in do države, kot vidimo dan na dan pri naših slovenskih liberalcih.

Sicer pa je glavna hiba slovaške katoliške lidove stranke, da nima spretnih vodilnih političnih moči, kar je posledica dolgotrajnega mažarskega robstva. Dr. Juriga ima premalo globlje političnega spoznanja in rutine, pater Hlinka, na katerem sloni vse delo, pa je izredno zmožen človek z splošno evropsko izobrazbo, izboren organizator, toda mogoče le ne spreten taktik. Popolnoma napačna in zlobna je trditev, da bi voditelji katoliške lidove slovenske stranke ne stali na državnem-stališču čehoslovaške republike. Da pa zahtevajo decentralizacijo in pa avtonomijo za Slovaško, je to samoobsebi umevno, saj stoji na tem stališču tudi slovaški socialisti, ki stoji danes na čelu vladne večine. In republika bo morala prej ali slej ugoditi iz državnih interesov splošni zahtevi celokupnega slovaškega ljudstva. Sploh pa zahtevajo tudi Morava in Slezko decentralizacijo države in avtonomijo deželne samouprave.

Brdko za češke takozvane meščanske stranke pa je dejstvo, da imajo socialisti tako moč v rokah. Krivda leži pri meščanskih strankah samih ker imajo premalo stika z ljudstvom, posebno pa z delavskimi sloji. Na drugi strani pa stoji češka narodno-socialna stranka več kot z eno nogo v socialističnem taboru in je pripravljena skleniti pakt z Munom in dr. Šmeralom ter drugimi najeksponiranejšimi komunisti, samo vsled sovraštva proti kato-

liški misli. Približno tako kot pri nas slovenski liberalni mladini in hrvatski »demokrati«.

Največja sreča za čehoslovaško republiko je danes, da živi Masaryk, ki uživa skoraj bi rekli splošno zaupanje naroda in so mu tudi lidovci oddali svoje glasove. Masaryk tvori dokaj spretno most med socialisti in med liberalnimi nacionalističnimi sloji.

Socialistom Tusarove smeri pa delajo težke preglavice komunisti z bivšim ruskim sovjetskim ljudskim komisarjem Munom, prijateljem Bele Kuna, in z znanim dr. Šmeralom, ki rad spreminja svoje barve, na čelu. Sicer pa so liberalni meščanski elementi sami potisnili Munom v ospredje in mu dali moč nad Kladnom, ker so prisojali njegovemu delu preveč važnosti ter mu tako delali reklamo.

Socialistično stranko so spravile volitve v precej neprijeten položaj. Skupno z nemškimi in mažarskimi socialisti so dobili krog 15 glasov premalo, da bi sami prevzeli vlado v svoje roke, a okrog 15 glasov preveč, da bi lahko prešli v opozicijo.

Dalekosežen socialen program imata samo češka katoliška lidova stranka in pa socialni demokrati. Meščanske stranke pa nihajo med dvomi in zmotami, frazami in demagogijo. Zato bi radi treznejši liberalni meščanski elementi posebno v vrstah narodnih demokratov stika s katoliško lidovo strano (ljudsko stranko), ker vedo da tvorijo edino ta most do širokih ljudskih plasti. Posebno se trudijo konservativni elementi med narodnimi demokrati, na čelu jim Maštalka, da bi sestavili z lidovo strano močan protisocialistični blok, ki bi obstojal iz lidovcev, agrarcev, narodnih demokratov in zmernejšega dela narodnih socialistov. Toda ena glavna težkoba je tu, da so narodni demokrati kot naši jugoslovanski samo demokrati po imenu, drugače pa zastopajo izključno kapitalistične sloje. Tako so »Narodni Listy« izključno glasilo bank in težke industrije. Med kapitalizmom in med skozi in skozi demokratično lidovo strano pa ne more biti kompromisa.

Predvsem bi radi pritegnili lidovo strano v vladno večino. Na vsak način pa je danes edino mesto za lidovce v opoziciji, če ne bo zahtevala te žrtve od njih nevarnost ogrožene ljubljene domovine. Toda trije predpogoji so, na katere bo morala pristati vsaka vlada, ki reflektira na sodelovanje čehoslovaške lidove strane v vladi. In to: krščanska šola, nepriznanje čehoslovaške odpadniške »narodne« cerkve in pa popolna koalicijska svoboda in varstvo delavcev. To je minimum zahtev čehoslovaških katoličanov.

Omeniti pa treba, da snujejo bivši češki realisti krog »Časa« z dr. Drtino na čelu poseben svobodomiselni realistični blok, v katerega naj bi stopila celokupna narodno-socialistična stranka.

Eno dejstvo je napravilo tudi na češke kroge zadnje dni mučen vtis. Ko je bil konflikt med Italijo in Jugoslavijo na vrhuncu, koj po besnih divjanjih italijanske klike v zasedenem ozemlju, je šel ministrski predsednik Tusar iskat si zdravja v laško kopališče Portorose in se dal intervjuvati od laških žurnalistov. Mislimo, da bi pač predsedniku čehoslovaške republike, četudi je socialist, pač ravnotako služilo naše jugoslovansko morje, naša kopališča, recimo naš Dubrovnik.

Eno pa moramo pri sklepu članka povdariti z ozirom na naše razmere v Jugoslaviji, da vse čehoslovaške stranke ljubijo z vsem žarom svoje ljubezni svojo domovino, svoj narod, da je državna misel tudi Slovaku — kljub vsem prevaram — globoko zapisana v srce. Pri nas je pa — v prvi vrsti našim »demokratom« — malo do vzbuditve ljubezni ljudstva do države, glavno so izvoznice, žep in pa pohlep po političnem samodrstvu in slavi.

Sirite „Večerni list“!

KRIZA V BELGRADU.

LDU Zagreb, 6. avgusta. Kakor doznava »Narodna Politika« iz Belgrada, je opaziti, da v demokratskem klubu prevladuje pomirljivi vpliv Davidoviča. Zdi se, da pride skoro do sporazuma. Iz demokratskih vrst se doznava, da so se omilile težkoče glede agrarnega vprašanja. Dr. Radošević se je vrnil v Belgrad in bo ta okolnost pospešila rešitev krize. V političnih krogih sodijo, da se pri najboljši volji ne bodo mogle letos izvesti volitve za konstituantno.

LDU Belgrad, 6. Danes dopold. so se sestali voditelji pogajanj za sestavo koncentracijskega kabineta. Razpravljalo se je vprašanje agrarne reforme in izvoza. Došlo je do sporazuma v več točkah, toda ne v vseh. Po zanesljivih informacijah bodo gotovo vse zapreke odstranjene ter je verjetno, da bo koncentracijska vlada sestavljena v teku nekaj dni.

LDU Belgrad, 6. avgusta. (Uradno.) Danes ob 10. uri 30 minut dopoldne so se sestali v predsedništvu ministrskega sveta dr. Vesnić, dr. Ninčić ter Ljuba Davidović in Svetozar Prebibrčević, da izmenjajo misli o sestavi nove vlade. Konferenca je trajala približno do 12.30. Ugotovilo se je, da je mnogo težkoč za sestavo novega kabineta odstranjenih.

ZAVID SV. JERONIMA ZA JUGOSLAVIJO.

LDU Belgrad, 6. avgusta. »Politika« priobčuje vest, da je naša vlada napravila pri italijanski vladi korake, da pripade zavod sv. Jeronima v Rimu Jugoslaviji.

RUSKI KAPITAL V JUGOSLAVIJI.

LDU Belgrad, 6. avgusta. Bivši ruski minister za promet Križanovsky je odpotoval v London. Skupina inženirjev ga je pooblastila, da se pogaja z angleškimi in

francoskimi kapitalisti glede grajenja novih železnic v Jugoslaviji. Rusko-slovenski banki se je posrečilo, osnovati v Jugoslaviji celo vrsto trgovskih in industrijskih podjetij. Razen tega je ustanovila tovarno za milo in drugo za kable. Ustanoviti pa namerava še Srpski Lloyd za plovbo po Jadranskem morju.

PROTI KURZNI ŠPEKULACIJI.

LDU Belgrad, 6. avgusta. (Uradno.) Da se prepreči špekulacije tujih trdk pri padanju kurza našega denarja, je finančni minister odredil, da ne sme noben denarni zavod niti prodati niti dati kredita inozemstvu brez njegovega predhodnega dovoljenja. Vsako nasprotno dejanje bo kaznovano najstrožje z denarno globo in preprovedo poslovanja.

PROTI MOBILIZACIJI RUMUNSKÉ.

LDU Belgrad, 6. avgusta. Iz Velikega Bečkereka poročajo, da je prefekt rumunskega Banata pozval občinske bilježnike na zaupno posvetovanje radi morebitne mobilizacije. Na posvetovanju so vsi občinski bilježniki soglasno izjavili, da je ljudstvo proti mobilizaciji in da ne morejo prevzeti odgovornosti za morebitne posledice, ako bi se mobilizacija proglasila. Obenem je 400 navzočih bilježnikov stavilo prefektu na razpolago svoja mesta ter izjavilo, da nočejo ljudstvu objaviti mobilizacije.

GENERAL KUSMANEK — BOLJŠEVIK.

LDU Veliki Bečkerek, 6. avgusta. Iz Bukarešte poročajo, da je med boljševskimi četami na Besarabski fronti mnogo madžarskih čet, ki so sestavljene iz madžarskih vojni ujetnikov. Na čelu madžarskih formacij stoji bivši branitelj Przemysla, general Kusmanek.

Komunistični železničarji pred sodiščem

Danes so se zagovarjali pred kazenskim senatom ljubljanskega deželnega sodišča železničarji iz Žerovnice, kr jih je državno pravništvo obtožilo, da so delali silo Podobniku, postajenačelniku v Žerovnici. Postajenačelnik Podobnik je opisal dogodek tako-le:

»Strajk komunističnih železničarjev se je pričel 14. aprila letos. Dne 20. aprila me je pa napadel pred Čopovo gostilno čuvaj Jože Prešeren rekoč: »No, ta je pa lep! Vi delate službo in zahtevate, da se dela služba. Izdajalec Jugoslavije ste! Sram Vas bodi. Tu stoji kakor Kristus na stolici. Če bi se ne oziral na tvoje otroke, bi te kar stresel.«

Zvečer 20. aprila je prišel s shoda na žerovniško postajo nazaj. Ker je nekdo zakašljaj, je Podobnik vprašal: »Kaj tukaj delate?« — Čuvaj Janez Zemlja mu je odgovoril, da straži. Rekel mu je nato: »Kaj tukaj stražite, stražite na čuvajnici!« — »Kam pa Vi greste?« je vprašal nato čuvaj Podobnika, ki je odgovoril: »Moram iti v pisarno v službo.« — »Ja, pa ne boste šli,« se je glasil odgovor. Ko je kljub temu hotel iti postajenačelnik naprej je Zemlja raztegnil roki rekoč: »Pa ne boste šli. Če greste, bodo prišli drugi, ker mi je tako naročeno, Vas ne pustim, ker bi šli na me.«

Prišli so še drugi železničarji, ki sede danes na zatožni klopi in so načelniku povedali, da je organizacija sklenila, da ne sme nihče delati službe, »pa če greste v službo, smete iti jutri kvečjemu 10 minut v službo!« so mu rekli komunisti.

Franc Dolžan je še rekel: »Tako smo sklenili, če ne bo šlo drugače, bo šlo pa s silo.« — Nato je zbor komunistov rekel: »No, pa pojdite v pisarno, toda eden bo vedno pri Vas.« In vsi so prišli v pisarno in zagrozili, da se ne sme dotakniti nobenega aparata.

Jože Legat je klical na postajenačelnika: »Zagotovim Vas, da bo že organizacija skrbela za to, da ne boste več v Žerovnici. Izdajalec Jugoslavije! Izdajalec domovine! Šema, če noče biti z nami, naj pa gre, kamor spada!« (Podobnik je namreč iz Goriškega doma).

Podobnik je nato izjavil: »Pisarno zapustim pod pritiskom!« — Najglasnejši med komunisti je bil Jože Prešeren; Jože Zupan je pa prišel z uro v roki v pisarno, rekoč: »Zdaj je preteklo deset minut, zdaj morate iti!«

Podobnik vsled opisanega pritiska ni mogel dva dni delati službe, dokler ni prišla straža in so se razmere uredile.

Sodba se je glasila: Janez Tavčar, čuvaj, 1 mesec strogega zapor, Jožef Prešeren, čuvaj, 6 tednov, Franc Dolžan, prozni delavec, Jože Legat, tesar pri železnici, Jože Zupan, prozni paznik, Anton Podobnik, ključavničar, in Janez Zemlja, čuvaj, vsak na tri tedne strogega zapor. Ludvik Vičič, kretnik in Peter Rožanc, kretnik, sta bila oproščena.

TOVARNE ZA SLADKOR.

LDU Belgrad, 6. avgusta. Ker so domače tovarne za sladkor, ki stoje pod državno upravo, ostale brez denarnih sredstev, da bi si letos nakupile sladkorne repe, je ministrstvo za obnovu zemlje odobrilo iz svojih kreditov ministrstvu za trgovino začasno posojilo v znesku 2½ milijona dinarjev. Ministrstvo za trgovino je stavilo ta denar na razpolago tovarnam, da bi mogle kupiti od ljudstva sladkorne repe in da bi mogle dajati pridelovalcem sladkorne repe predjume.

JUGOSLAVANSKI ŽIVEŽ ZA CELOVEC.
LDU Belgrad, 6. avgusta. Odobreno je, da se izvozi vsak dan gotov kontingent živil v Celovec za prehrano plebiscitne komisije.

IZVOZ ŽIVINE.

LDU Belgrad, 6. avgusta. Dovoljen je svoboden izvoz živine za klanje, in sicer volov, starih nad 10 let, ter konj, starih nad 16 let.

MOKO ZA PREMOK.

LDU Belgrad, 6. avgusta. Naša vlada je sklenila s češkoslovaško republiko novo pogodbo, po kateri se bo prodalo češkoslovaški 250 vagonov moka ter bo češkoslovaška dovolila kot protikompenzacija izvoz večje količine premoga.

DR. BENEŠ V BELGRADU.

LDU Belgrad, 6. avgusta. Te dni pride v Belgrad češkoslovaški minister za zunanje posle dr. Beneš in romunski minister Jonescu. Temu posetu pripisujejo veliko važnost. Jonescu poseti pri tej priliki Atene, nakar odpotuje v Pariz in London.

ITALIJANI V DALMACIJI.

LDU Split, 6. avgusta. Naši ljudje, ki prihajajo iz Šibenika, pripovedujejo, da izkrcavajo Italijani v Šibeniku zopet novo vojaštvo. Ne ve se čemu, ali v obrambo Šibenika, ali pa da zasedejo nova jugoslovanska ozemlja.

LDU Bakar, 6. D' Annunzio je izdal naredbo, po kateri morajo vsa naša podjetja na Reki, kot denarni zavodi, trgovine

in obrti likvidirati. Nihče ne sme več opravljati svojih poslov. To je v zvezi s prejšnjo odredbo d' Annunzija, da se morajo vsa podjetja na Reki nacionalizirati.

BIVŠI MAŽARSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK — MORILEC TISZE.

LDU Budimpešta, 6. julija. (Dun. KU — MKU) Imunitetni odsek narodne skupščine se je danes bavil s prošnjo državnega pravdnštva, da se poslancu Štefanu Friedrichu, ki je osumljen zločina umora, ukine imuniteta. Odsek je z večino glasov sklenil, predlagati plenumu narodne skupščine, da izroči omenjenega poslanca državnemu pravdnštvu. V imenu manjšine imunitetnega odseka bo poslanec Somogyi podal posebno izjavo.

PORAZ BOLJŠEVIKOV.

LDU Carigrad, 5. avgusta. (Dun. KU — Havas). General Wrangel brzojavlja: Rdeče armade, ki poizkušajo ovirati izrabljanje naših uspehov, smo popolnoma potolkli. Zajeli smo nad 4000 ujetnikov ter zaplenili 39 topov, 150 strojin, štiri železniške vlake, pet oklopnih avtomobilov in veliko množino vojnega materijala. Zasedovanje nadaljujemo.

SOVJETI V GALICIJI IN NA POLJSKEM.

LDU Moskva, 6. avgusta. (Brezlično) Začasni sovjeti, ki so jih boljševiski ustanovili v Galiciji in v zasedenem delu Poljske, so že začeli delovati. Veleposestniki, trgovci, tovarnarji, bankirji in vsi drugi poklici, pri katerih ni potrebno človeško delo, so se takoj razlastili. Ravnotako so se posamezniku odrekale vse vodne in rudniške pravice in priznale narodu. Od te razlastitve pa je izzeta kmetska lastnina. Gališki revolucionarni odbor je proglasil popolno neodvisnost Vzhodne Galicije in pozval Zapadno Galicijo, naj stopi z njimi v zvezo.

NEMČIJA IN RUSIJA.

LDU Pariz, 6. avgusta. »Times« in »Petit Parisien« objavljata iz raznih virov določila sporazuma, do katerega je došlo med ruskimi zastopniki v Berlinu in gotovo nemško osebnostjo. Načrt tega sporazuma se nahaja sedaj v Moskvi, da ga ruska sovjetska vlada odobri. Kakor piše »Times«, je bil ta sporazum sklenjen pred nekoliko tedni in sicer pred začetkom ofenzive proti Rusiji. Po tem sporazumu bi dobila Nemčija gotove gospodarske prednosti in pravico na okupaciji Poljske po njenem uničenju, kar bi predstavljalo obresti za bodoče kredite, ki bi jih nudila Rusiji. V odločilnih krogih ne verujejo, da bi se mogel skleniti tak sporazum, ker bi to predstavljalo veliko neumestnost za Nemčijo. Interesi Nemčije ne dovoljujejo, da bi se spuščala v razne pustolovščine, ker bi lahko imelo to zanj katastrofalne posledice, kajti Nemčija je popolnoma v moči zaveznikov. Mogoče je medtem, da so neuradni agenti in poluradni ljudje v stalnem stiku z moskovsko vlado, s katero iščejo skupno možnosti takega sporazuma za vsak primer. Vsekako pa je zanimiva aktivnost nemških špartakovcev ob vzhodno-nemško-ruski meji. Nemčija jim ne stavlja nobenih ovir, dasi so oboroženi tako da se popolnoma svobodno gibljejo.

Politične novice.

✚ Poboji na Koroškem. Te dni je bila za osebni in blagovni promet otvorjena demarkacijska črta na Koroškem. Ententa je hotela demarkacijsko črto sploh odpraviti, kar je bila nemška želja. Toda Jugoslovani so se uprli temu, vsled česar je prost sedaj le promet, vojaštvo in orožništvo pa črto straži nadalje. Uspeh se je pokazal takoj. V Kotmarivesi, v Svetni vesi in na Vetrinju je 6. t. m. prišlo do krvavih pobojev, ki so jih povzročila Nemci, prihajajoč čez črto. Obenem se je izvršilo v tem času polno vlomov, kar se poprej ni godilo. S silo in terorjem hočejo Nemci strahovati koroške Slovence že naprej. Toda naleteli bodo slabo. Danes je položaj drug. Sicer pa ententna komisija sedaj ve, kdo dela nered in nemir na Koroškem.

✚ Socialdemokratska podivjanost. »Proletariatu hočemo dati tudi srčno in umsko izobrazbo. Dviginiti delavstvo kulturno in ga usposobiti za lojalni nastop v vsakdanjih bojih...« To je ena izmed točk v socialističnem programu. No, takozvani delavski časopis nam podaja lepo fotografijo teh duševnih velikanov. Poslužujejo se takih izrazov, da je človeka sram, da mora živeti skupno v eni državi s temi ljudmi. Obsojali smo te dni skrajno surovi nastop blejskih Sokolov proti našim gostom, ali ljubljanski socialni demokrat prehaja v unikum srčne podivjanosti. Izrazi, kakršnih se poslužujejo ti individui v javnosti, bi kvečjemu spadali v kako zakotno beznico, kamor zahajajo moralne propalice. — No, mi se poznamo. Besede kakor »gnoj«, »moralna prostitutka«, »baraba«, vse to je pristno socialistično in obenem vsakdanje pri njih. Nasprotnik, ki ni zmožen vzdržati takta in dostojnosti tudi v polemiki, ni časten, ni nevaren, je lahko premagljiv. In sovražnik, ki zlorablja za svojo agitacijo

posamezne osebe, ne more biti gotov uspeha. Ni je stranke, ki bi bolj ljubila brezploden osebni boj v svoje sebične in strankarske namene, kakor razpadajoča socialna demokracija. Stranka socialdemokratov je postala čisto navadna meščanska kapitalistična struja in to — ob pričetku svojega razpada. Četudi se je vrgla v objem kapitalizmu, je to vendarle ne bode rešilo.

✚ 25-letnica Engelsove smrti. Socialistična glasila se spominjajo 25-letnice smrti Friderika Engelsa, glavnega sotrudnika Karla Marxa pri ustvarjanju znanstvenega socializma. »Arbeiterzeitung« piše tem povodom, da sta ta dva moža simbola največjih upov, največje volje, največjega, svet preobrazujočega nastajanja. Mi pa vemo, da je marksistični socializem le izrod pravega socializma, ki ima svoj pravi, najgloblji vir v Kristusovem nauku. Ta socializem — krščanski socializem — bo preobrazil svet in bo obstajal ko bodo Marxove in Engelsove teorije davno pokopane.

✚ Proti škofu dr. Šariču. »Nar. Politika« poroča iz Belgrada: Semkaj je dospel škof Gavril v spremstvu svojega tajnika fra Galiča. Obiskal je Narodni klub. Leta je vprizoril gonjo proti dr. Šariču in proti njegovemu imenovanju za vrhbosanskega nadškofa.

✚ Avstrija in Nemčija v rusko-poljskem sporu. 4. t. m. je imel avstrijski državni tajnik za zunanje stvari dr. Renner pogovor s poslaniki Italije, Anglije, Francije in Amerike ter jim med drugim izjavil, da hoče Avstrija v rusko-poljskem sporu na vsak način ostati popolnoma nevtralna in se v tem oziru popolnoma pridružuje sklepom Nemčije. — Avstrijska strokovna komisija se je brzojavno obnila na Internacionalno strokovno zvezo v Amsterdamu, da podpre Avstrijo v njenem prizadevanju za ohranitev nevtralnosti. Zveza je brzojavno obljubila svojo pomoč, to se pravi strokovno organizirano delavstvo bo odklanjalo prevoz orožja in čet preko Avstrije na Poljsko.

✚ Južna Nemčija proti berlinskemu centralizmu. Južnonemške države: Bavarska, Virmtemberska, Badenska in Hesenska so 26. m. m. v Würzburgu na sestanku svojih ministrov za prehrano in poljedelstvo sklenile, da bodo vzajemno vodile boj proti berlinskemu gospodarstvu s centralami in zaporo. Za temi gospodarskimi cilji se skrivajo po vsej priliki dalekosežni politični nameni; južne države stremijo za federacijo, dočim je sever centralističen.

Dnevne novice.

— Mednarodni rudarski kongres. 4. t. m. je kongres razpravljajl o rudarskih razmerah v posameznih deželah, Jugoslovanski delegat se je pritoževal, da name-rava belgrajska vlada po vsej priliki delavni čas podaljšati in obenem znižati plače. — Belgijski delegat je poročal, da so se razmere rudarjev v Belgiji znatno zboljšale. — Ogrski delegat je obtoževal beli teror in pozival internacionalo na pomoč. — Francoski delegat je ponovno izjavil, da je zahteva nemške delegacije po 6 urnem delavniku za francoske rudarje nesprejemljiva. Predlagal je, naj se ta vprašanja obravnavajo posebej, čemur se je pridružil tudi generalni tajnik Hodge.

— Poselski davek na Dunaju. Na Dunaju so uvedli občinski davek na posle, in sicer: gospodinjstva z eno samo služkinjo so davka prosta; gospodinjstva z 2 služkinjama plačajo 600 K davka, gospodinjstva s 3 služkinjami 1200, s 4 2400 K; ako je posel moškega spola, se davek podvoji. Je pa na Dunaju 543.935 samostojnih gospodinjstev, od teh 500.642 družin nima nobene služkinje, v 43.293 gospodinjstvih imajo po 1 služkinjo, v 6867 po dve, v 2271 po več poslov.

— Gostilničarstvo v Jugoslaviji. Prve dni tek, mes. se je vršil v Belgradu sestanek zastopnikov vseh gostilničarskih združenj v Jugoslaviji. Razpravljali so o izenačenju obrtnega, vinskega in točarinskega zakona za celo državo, o ustanovitvi osrednje zveze in lastnega denarnega zavoda. Sklenili so, naj se v bodoče celokupno gostilničarstvo deli v tri kategorije: hotelirsko, kavarnarsko in gostilničarsko. Gostilničarstvo naj se v bodoče izloči iz obrti in trgovine in se ustroji zanj posebna kategorija z lastnimi gostilničarskimi zbornicami. V točarinskem vprašanju so sprejeli načelo »krajevnega« in »osebnega« prava, kakor je uveljavljeno v Srbiji. Naglašali so, da je potrebna popolna preobrazba javnih lokalov. Nato se je ustanovil »Središnji Savez« s sedežem v Belgradu; za predsednika je bil izvoljen A. Schmidt iz Zagreba, za I. podpredsednika Toša Perišić iz Belgrada, za II. podpredsednika Franjo Kavčič iz Ljubljane. 14. oktobra se vrši v Belgradu splošni kongres jugoslovanskih gostilničarjev.

— Sarajevski metropolit odstopil. Sarajevski metropolit Letica je odstopil; do imenovanja novega škofa vodi posle vlada Teofan.

— List za slepe invalide namerava izdajati voditelj šole za slepe invalide v Zemunu Romanovič. List bo prinašal politične in književne stvari in se bo imenoval »Novo Svetlo«.

Ljubljanske novice.

lj K reševanju stanovaljske bede. Preljeli smo iz Bohoričeve ulice: Naša gospodinja in njena hči, posestnici dveh hiš v Bohoričevi ulici, že dalj časa uganjata s »čukarskimi« strankami svoje burke. V dokaz, da ne sežem niti 3 dni nazaj, naj navedem samo zadnji slučaj: Zena, ki ima 4 male otročičke v zaporedni starosti: 12, 7, 6 let in 20 mesecev, je bolna za grižo in že 16 dni v bolnici, njen mož že skoro 2 leti pogrešan in tako so morali otroci za čas boleznij svoje matere k svoji stari materi. In hišna gospodinja, pri kateri ima stanovanje stara mati, kapitalist stare vere in »demokrat« najnovejšega kroja, vsak dan z velikim hruščem protestira proti temu, da bi otroci smeli biti v hiši, češ, naj bodo doma ali gredo, kamor hočejo in da njo prav nič ne briga, če nimajo nikogar. To je človekoljubnost naših »demokratov«. Vsak pošten človek, kapitalist ali berač, lahko izprevidi, kako brutalna surovost je postavljanje malih otročičev na cesto! In nazadnje ti ta vse časti vredna »demokratinja« komentira svojo surovo zahtevo z besedami: »Čukov ne trpim v hiši, čuki naj gredo k čukom, čuki naj vam dajo stanovanja.« Res lepa reč! Ali ni več oblasti, ki bi prisilila na pomoč preganjanim sirotam, ki jih trda liberalka hoče vreči na cesto? Vsa pošteno misleča javnost obsoja surovost naših »demokratov«, ki v svoji kapitalistični gorečnosti niti otrokom-sirotam ne priznajo.

lj Sreča v nesreči. Neki neznan, okrog 50 let stari možki se je nalezil zelo pošteno alkoholčne naduhe. Šel je po Poljskem nasipu. Naenkrat so mu noge odpovedale, vsedel se je na travo ob Ljubljani. Strkljal se je popolnoma na rob Ljubljane. K sreči je prihitel službojoči stražnik in ga rešil gotove smrti. Pelfal ga je v prostore, kamor spada. Za slovo je pijani revež še zaupil »Auf biks!«

lj Draženje živil. Neka M. š. je prodajala solato po 1.50 K komad, dasi so bile tržne cene takrat določene s 60 vin. do 1 K za komad. — M. K. je pa zahtevala za komad solate 2 K in T. J. je zahtevala za kilogram jabolk II. vrste 6 kron, dasi je bila določena cena s 5 K. Na verižniškem uradu so bile vse tri obsojene in sicer vsa-ka na 150 K globe in na en dan zapor.

lj Mali verižnici. O. T. in A. J. sta pripeljali 4 zaboje manufakturnega blaga iz Trsta v Ljubljano in ga prodali. Ker nista imeli obrtnega dovoljenja, je bila obsojena vsaka na 1000 K globe in na en teden zapor.

lj Potovanje v Ljubljani. Pravi barometer tujskega prometa v Ljubljani vodijo na policijskem ravnanstvu v oddelku, v katerem izdajajo potne liste. Inozemskih potnih listov so vidirali od 1. januarja do 1. avgusta letos 8150, izdali pa za potovanje v inozemstvo 6452 potnih listov.

lj Najden del avtomobila. Anton Primšič je videl na Bleiweisovi cesti ležati del avtomobila. Mož se ni dosti premisljal, težki del si je naprtil na hrbet in ga pri-nesel na policijsko ravnanjstvo.

Razne novice.

r Zvišanje železniških cen na Angleškem. Tudi na Angleškem so sklenile železniške družbe, da zvišajo cene železni-cam in sicer v prvi vrsti za osebni promet. To pa ni šlo tako gladko. Četudi bi s poveškom znašale cene na železnicah samo veljavi pred vojno, vendar se je dvignila vsa angleška javnost proti temu povšku, vršili so se burni shodi, dnevniki so le-našali dolge uvodnike, protestirali so le-toviščarji, ker je prišlo podraženje ravno začetku sezone, sploh je bila vsa jav-nost na nogah. Govorili so tudi o tem, da bi stavkali proti železnicam. Železnice so seveda podražile vseno.

r Državne pokojnine časnikarjem. »Times« poroča iz Buenos Airesa, da je predlagal guverner v Cordobi državno pokojnino časnikarjem, kateri so službovali 25 let.

r V dveh dneh v Novi York. Generalni ravnatelj družbe za zgradbo Zeppelinov, komercialni svetnik Colsmann, se je nedavno vrnil iz Amerike, kjer se je pogajal z ameriškimi finančniki o ustanovi Fried-ne zračne vožnje preko oceana v Fried-richshafen. Družba za zgradbo Zeppelinov stopi v kratkem v pogajanja tudi z Nizozemsko in Švedsko, da dobi ta načrt med-naroden značaj. Atlantski ocean se da-našnj dan lahko preleti v 45 urah, torej prej ko v dveh dneh.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«,
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.